

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 15894342 631/22-123

ETTERFORSKING AV POLITIBETJENT A VED OSLO POLITIDISTRIKT FOR TJENESTEFEIL I FORBINDELSE MED VÅDESKUDD**Sammendrag og konklusjon**

Politidistriktet oversendte anmeldelse av en hendelse der en tjenesteperson hadde avfyrt vådeskudd inne i lokalene til patruljeseksjonen på xx politistasjon.

Da patruljen var i ferd med å avslutte en spisepause inne på politistasjonen og fortsette patruljering, skulle en tjenesteperson på vei ut av lokalene, vise sine rutiner ved avfyring av skudd til sin makker. Tjenestepersonen hadde gjennomført prosedyre for tømning av våpen i en nedspenningstønne, men hadde satt magasinet inn i våpenet igjen. Da hen skulle vise sine skyterutiner forsikret hen seg ikke om at våpenet var tomt.

På kort avstand rettet tjenestepersonen våpenet skrått mot et betonggulv med laminatbelegg og gjennomførte et avtrekk. Det ble da avfyrt et skudd.

Spesialenheten mener at tjenestepersonens handling representerer grovt brudd på tjenesteplikt, og at hen har handlet uaktsomt. Tjenestepersonen ble ilagt påtaleunntatelse for overtredelse av straffeloven § 172.

Anmeldelsen

Oslo politidistrikt har ved påtegning 21. oktober 2022 oversendt anmeldelse med beskrivelse av en hendelse hvor politibetjent A avfyrte et vådeskudd med tjenestepistol inne i lokalene til patruljeseksjonen på xx politistasjon. I anmeldelsen som er skrevet av politibetjent B ved Kriminalvakten i Oslo, fremkommer det at B gjorde undersøkelser på stedet, tok bilder og hadde samtale med politibetjent A. Videre fremgår det av anmeldelsen at patruljen selv hadde varslet sin nærmeste overordnede som også var på stedet da B ankom. Ifølge anmeldelsen oppsto det ingen skader på personell og kun minimale skader på et gulv og i en takplate etter hendelsen.

Spesialenhetens etterforskning

Spesialenheten fikk sammen med anmeldelsen oversendt illustrasjonsmappe med bilder fra området, der det er tatt bilde av prosjektilets treffpunkt i gulvet og rikosjett i

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 06.03.2023

Spesialenheten for politisaker

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks: 62556102
E-post: post@spesialenheten.no

takplate. Det er også tatt bilder av magasin, prosjektil, tomhylse og våpen. En planskisse viser posisjoner til A og hans makker ved aktuelle hendelse politibetjent V1, i forbindelse med vådeskuddet.

Spesialenheten har avhørt politibetjent A som mistenkt og politibetjent V1 som vitne.

Nærmere om sakens faktum

På bakgrunn av opplysninger fremkommet i saken legger Spesialenheten til grunn at politibetjent A avfyrte et vådeskudd med sin tjenestepistol av typen H&K P30 på xx politistasjon i 1. etasje i skrankeområde tilknyttet patruljeseksjonen fredag 21. oktober 2022 ca. kl. 03.55. Ved hendelsen jobbet politibetjent V1 og politibetjent A nattevakt sammen på patruljeseksjonen.

Lokalene til patruljeseksjonen på xx politistasjon består av kjøkken eller "pikett", kontorer, toalett og våpenrom. Skrankeområdet i lokalene til patruljeseksjonen, er et åpent gjennomgangsområde som fører til de nevnte lokaler.

B gjennomførte undersøkelser av åstedet umiddelbart etter hendelsen. Sammen med anmeldelsen har B oversendt en planskisse og laget en illustrasjonsmappe med bilder fra åstedet. Det avfyrte skuddet laget et anslagspunkt i gulvet mellom skranken og veggen til toalettet. Anslaget i gulvet, ble målt til å være 72,92 cm fra toalettveggen. Treffpunkt ble målt til ca. 3 cm i diameter og 0,9 cm i dybde. Gulvet er av betong med laminatbelegg på toppen. Det var også et hull i takplaten like over anslagspunktet, formentlig som følge av en rikosjett. Treffpunkt i takplaten, viste at prosjektilet hadde rikosjert vekk fra tjenestepersonene. Takhøyden på stedet ble målt til 214,8 cm. Oppå den nevnte takplaten, lå det et deformert prosjektil. Takplaten ble målt til ca. 1 cm tykk. Over takplatene er det diverse ledninger og rør blant annet til sprinkelanlegget. Etasjeskillene på politistasjonen er i betong.

På bakgrunn av Bs undersøkelser, legger Spesialenheten til grunn at politibetjent A hadde to magasiner til pistolen. Et fullt magasin med 15 patroner og et magasin med 14 patroner. Patronene var av typen 9mm short-stop. Det ikke er mistanke om funksjonsfeil på våpenet.

Til stede i skrankeområdet sammen med politibetjent A, befant som nevnt hans makker seg, politibetjent V1. De har i det vesentlige forklart seg sammenfallende om hendelsesforløpet og deres plassering i rommet.

Om vådeskuddet har politibetjent A forklart at hen under spisepausen på kjøkkenet, snakket med kollega V1 om pistolgrep mm. i forbindelse med en kommende oppskyting. For å gjøre pistolgrepet mindre glatt, gikk politibetjent A i kjelleren for å hente en sykkelslange som hen ville tre på pistolgrepet.

Før hen gikk for å hente sykkelslangen tømte hen våpenet sitt på vanlig måte i en brønn. Politibetjent A har forklart at da hen gikk inn på våpenrommet, tok hen ned "klaffen" på hylsteret og tok våpenet opp fra hylster. Deretter vinklet hen våpenet over på siden uten å ha fingeren på avtrekkeren. A tok deretter ut magasinet og la dette på egnet sted (i hylle eller lomme). Så vendte hen seg mot siden og heftet sleiden i bakre stilling, slik at skudd i kammeret kom ut. Skuddet ble lagt til siden. Når sleiden var i bakre stilling tittet hen ned/inn i løpet og magasinbrønnen, og kunne se at det var tomt.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 06.03.2023

side 2 av 6

Deretter slapp hen sleiden frem før hen dro den tilbake igjen og tittet på ny for å se at det var tomt. Politibetjent A har forklart at de i Oslo politidistrikt har en lokal rutine om å trekke tilbake sleiden og ta "press-check" tre ganger før de til slutt slipper sleiden frem og trekker av mot "brønn". Etter dette hylstret politibetjent A våpenet.

Spesialenheten legger etter dette til grunn at pistolen var "tom" under oppholdet på kjøkkenet og mens politibetjent A tredde sykkelslangen på pistolgrepet.

Politibetjent A har videre forklart at hen ladet våpenet igjen inne på kjøkkenet, før hen og politibetjent V1 skulle ut for å fortsette å patruljere. På vei ut av politistasjonen fortsatte politibetjentene å snakke om oppskytingen og stoppet opp da de kom til det åpne skrankeområde de må passere på vei ut. På andre siden av skranken er det et våpenrom og toalettrom som passerer på vei ut i gangen. Politibetjentene har laget hver sin tegning, som beskriver lokalene og deres plassering. Etter at politibetjentene A og V1 hadde stanset opp, stod politibetjent A plassert med toalettene rett fram for seg. Hen forklarte for politibetjent V1 rutinen med arbeidsoppgavene hen fulgte ved oppskyting, med fokus på telling og avtrekk ved "beep" lyd. Politibetjent A har forklart at hen også viste politibetjent V1 hvordan hen faktisk gjorde det. Politibetjent A vendte seg da rundt og vekk fra politibetjent V1, som befant seg på hens venstre side. Deretter trakk hen våpenet opp fra hylsteret, satte fingeren på avtrekkeren og avfyrte et skudd. Hen hadde våpenet/armen vinklet skrått ned mot gulvet, muligens i 45 graders vinkel, da skuddet ble løsnet. Da skuddet ble avfyrt stod politibetjent A ca. 2 til 3 meter fra toalettveggen framfor seg.

Politibetjent A har forklart at hen hadde glemt at våpenet var ladd. Etter vådeskuddet hylstret hen våpenet.

Politibetjent A har forklart at skrankeområdet ikke er avsatt som egnet sted til å drive tørrtrening, og at tørrtrening skal skje i våpenrommet. Ut over dette hadde hen kontroll på retningen våpenet pekte, politibetjent V1s plassering og at det ikke var noen andre personer til stede i lokalene på hendelsestidspunktet.

Politibetjent V1 har opplyst at hen ikke så at politibetjent A trakk opp våpenet og hva som skjedde, men oppfattet det slik at politibetjent A skulle vise hen "hvordan hen gjør det". Hen har videre forklart at til tross for at det skjedde et uhell i forbindelse med politibetjent As våpenbehandling, følte hen seg aldri utrygg og oppfattet ikke at hen var i fare ved hendelsen.

Patruljen fulgte vanlige varslingsprosedyrer, med varsling av avsnitsleder, kriminalteknisk og operasjonsleder. Politibetjent A hadde også samtale med både avsnitsleder C og B, som gjennomførte den kriminaltekniske undersøkelsen etter hendelsen.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Saken er vurdert som mulig overtredelse av straffeloven § 172 om grovt uaktsom tjenestefeil. Den strafferettslige vurderingen er avgrenset mot straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen. Det vises til at straffansvar etter denne

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 06.03.2023

side 3 av 6

bestemmelsen er betinget av at gjerningspersonens opptreden er "egnet til å volde fare for andres liv eller helse". Spesialenheten legger til grunn at politibetjent As våpen ikke var i konflikt med politibetjent V1 ens plassering. Politibetjent A avfyrte vådeskuddet med våpenet skrått vinklet mot gulvet i betong. Betonggulvet har et laminatbelegg på toppen. Prosjektilet rikosjerte vekk fra tjenestepersonene og opp i en takplate. Ut fra en vurdering av vinkel på våpenet, laminatbelegget som prosjektilet traff og politibetjentene V1 og As plassering, mener Spesialenheten at vådeskuddet ikke var egnet til å volde fare for andres liv eller helse.

Anvendelsesområdet for § 172 er handlinger som objektivt sett omfattes av straffeloven § 171, som setter straff for den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet og grovt bryter sin tjenesteplikt. Kravet om at bruddet må være grovt innebærer at bagatellmessige forgåelser ikke omfattes.

Av forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) kap. 12.2.4, fremgår at straffansvar først inntreffer når avviket fra korrekt handlemåte er grovt og det er tale om brudd på en tjenesteplikt av en viss betydning. Skyldkravet etter § 172 er grov uaktsomhet, noe som innebærer at handlingen må være svært klanderverdig og at den som handler må være sterkt å bebreide.

Spesialenheten vil i det følgende redegjøre for de tjenesteplikter politibetjent A var pålagt ved håndteringen av våpenet og deretter vurdere om hens opptreden representerte grovt brudd på disse pliktene.

Av Sikkerhetsbestemmelser for opplæring, trening og øvelse i politiet, utgitt av Politidirektoratet 12. juli 2019, fremgår følgende sikkerhetsregler ved all behandling av skytevåpen:

1. Alle våpen er alltid ladd:

Alle våpen behandles alltid som om de er ladd, også etter at tilstand er verifisert.

2. Hold finger borte fra avtrekker til siktene er på målet:

I praksis betyr dette at finger kun skal på avtrekker når skudd kan avfyrer.

3. Aldri la våpenet peke på noe du ikke er villig til å skade/ødelegge:

Løpet regnes som våpenets viktigste sikring, og det er uakseptabelt å peke på noen, (eller seg selv) uten god grunn.

4. Vær sikker på ditt mål og hva som er bak:

Identifiser målet sikkert og ta hensyn til øvrig personell/objekter i målområdet. Rikosjettfare, gjennomskyting og eventuell risiko ved bomskudd skal hensyntas og dersom noen av de ovennevnte faktorer kan inntreffe skal opplæring, trening eller øvelsen flyttes til sikkert område."

På bakgrunn av etterforskningsresultatet legger Spesialenheten til grunn at politibetjent A etter avsluttet spisepause ladet våpenet på spiserommet før det ble hylstret. Da politibetjent A senere skulle vise sin makker politibetjent V1 prosedyre ved avfyring av skudd, opererte hen som om våpenet var tomt.

I henhold til sikkerhetsregler skal våpen enten være ladd med skudd i kammeret og magasin satt i, eller så skal det være tomt uten magasin.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 06.03.2023

side 4 av 6

I forhold til tørrtrening følger det av retningslinjer som er gitt av Politidirektoratet, at det skal skje på et anvist sted og det skal være minimum to polititjenestemenn som skal sjekke hverandre. Det skal også settes inn "oransje pinner" og tørrtrenes med det.

Etter Spesialenhetens mening har politibetjent A brutt flere plikter for håndtering av våpen. Hen behandlet ikke våpenet som at det alltid er ladd og unnlot å verifisere tilstand. Selv om politibetjent As bruk av våpenet ikke var en planlagt tørrtrenings-situasjon, var det som rent faktisk skjedde da hen bestemte seg for å vise makker sine prosedyrer. Tørrtreningen skjedde ikke på anvist sted, hen gjennomførte ikke "press check" rutinen og unnlot også å sette inn oransje pinne og tørrtrene med det.

Regelverket for politiets våpenhåndtering er strengt på grunn av skytevåpens alminnelige skadepotensiale, og de plikter som i den forbindelse tilligger tjenestepersonene må anses som sentrale. Korrekt håndtering av våpen er av samme grunn svært viktig, og det skal da som utgangspunkt lite til før avvik må karakteriseres som grovt. Det vil også gjelde i situasjoner der det ikke har vært fare for liv og helse.

Samlet sett har Spesialenheten kommet til at politibetjent As handlinger representerer grovt brudd på tjenesteplikt, og de objektive vilkår for straff er oppfylt.

Av samme grunner som nevnt ovenfor mener Spesialenheten at politibetjent As handlinger er svært klanderverdige. Håndtering av våpen krever særskilt oppmerksomhet på grunn av farepotensialet.

Vådeskuddet fremstår som et resultat av en forglemmelse fra politibetjent As side. Hen har også erkjent at det var menneskelig svikt som gjorde at skuddet gikk av. Det må legges til grunn at hen var bevisst på, og hadde aktiv kunnskap om, at hen den aktuelle natten bar et ladd våpen. I en situasjon uten tidsnød og uten stresspåvirkning, mener Spesialenheten at hen er sterkt å bebreide da hen unnlot å følge flere av sikkerhetsrutinene før hen trakk av. De subjektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

Spesialenhetens saker om vådeskudd har tidligere i hovedsak vært vurdert etter straffeloven § 188, og bestemmelsene om tjenestefeil har i mindre grad vært benyttet. At Spesialenheten nå vurderer vådeskuddet som en grovt uaktsom tjenestefeil, innebærer en viss endring og skjerpning i vår praksis.

Denne endring må både politidistriktene og den enkelte tjenesteperson få en viss mulighet til å innrette seg etter. Spesialenheten har av denne grunn kommet til at det i foreliggende sak er tilstrekkelig at det reageres med påtaleunntatelse for overtredelse av straffeloven § 172.

Administrativ gjennomgang i medhold av påtaleinstruksen 34 -7 andre ledd

Vedtaket sendes til Politidirektoratet som forutsettes å gjøre kjent for Nasjonal ledergruppe at Spesialenheten nå har utferdiget flere påtaleunntatelser for denne type vådeskudd. Temaet er også omhandlet i årsrapportene for 2021 og 2022. Det vises også til Spesialenhetens sak 500/22-123 som nylig er oversendt direktoratet som gjelder akkurat samme problemstilling. På et fremtidig tidspunkt må Spesialenheten legge til grunn at politiet har fått tilstrekkelig mulighet til å innrette seg, og at nye saker vil kunne bli avgjort med forelegg.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 06.03.2023

side 5 av 6

Det skal også bemerkes at Spesialenheten i flere saker gjennom årene har behandlet vådeskudd foretatt blant annet på spiserom, pauserom eller i politigarasjer. Etter Spesialenhetens syn bør det vurderes innskjerping av hvor tjenestepistolen skal tas frem og hvor det skal gjennomføres såkalt "tørrtrening" og under enhver omstendighet at slike eventuelle steder er trygge. Saken sendes også Oslo politidistrikt til administrativ gjennomgang ettersom det har vært flere saker derfra.

Saksbehandler er juridisk rådgiver Kaja Løhren Borg.

Vedtak

A ilegges påtaleunntatelse for overtredelse av straffeloven § 172. Påtaleunntatelsen utferdiges på eget dokument.

A underrettes om vedtaket.

Gjenpart av vedtaket sendes Oslo politidistrikt og Politidirektoratet i medhold av påtaleinstruksen § 34-7 andre ledd.

Spesialenheten for politisaker, 6. mars 2023

Terje Nybøe

sjef

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 06.03.2023

side 6 av 6